

COMMISSIE VAN ADVIES

INZAKE

VOLKENRECHTELIJKE VRAAGSTUKKEN

*

DERDE RAPPORT INZAKE HET

VN-DECENNIUM VAN HET

INTERNATIONAAL RECHT

's-Gravenhage, 27 september 1993
no. 1587

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding
2. Algemeen
3. Suggesties en mogelijke onderwerpen
4. Bijlage 1: Stand van Zaken Lopende Projecten
5. Bijlage 2: Financiële ondersteuning lopende projecten
6. Bijlage 3: Samenstelling Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke vraagstukken

1. Inleiding

In de adviesaanvraag van 2 mei 1991 is door de Minister van Buitenlandse Zaken aan de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) gevraagd, jaarlijks voorafgaand aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, op basis van beschikbare informatie, als klankbord te functioneren terzake van ontwikkelingen die zich voltrekken in het kader van het VN Decennium van het Internationaal Recht. Daarnaast zou de Commissie moeten nagaan welke initiatieven of voorstellen door Nederland ingediend dan wel gesteund zouden kunnen worden.

In Nederland is hiertoe in 1991 een Nationale Coördinatiegroep ingesteld. Hierin zijn thans opgenomen vertegenwoordigers van de CAVV, Adviescommissie Mensenrechten (ACM), het TMC Asser Instituut, vertegenwoordigers van redacties van het Nederlands Yearbook of International Law (NYIL), het Nederlands International Law Review (NILR) en het Leiden Journal of International Law (LJIL), de Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht (NVIR) en de Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties (NVVN). In deze Coördinatiegroep vindt informatie-uitwisseling, en zo nodig coördinatie, plaats van activiteiten in Nederland in het kader van het Decennium.

Het Eerste Rapport van de Commissie werd op 2 oktober 1991 aangeboden; het Tweede Rapport volgde op 21 juli 1992. Zowel in het Eerste als het Tweede Rapport besteedde de CAVV vanuit een viertal invalshoeken aandacht aan het Decennium van het Internationaal Recht, te weten: de wetenschappelijke wereld, periodieke publikaties op het terrein van het internationaal recht, verenigingen die op dit gebied actief zijn, alsmede de overheid.

Terwijl het Tweede Rapport enerzijds een evaluatie en voortgangsrapportage beoogde te zijn van de in het Eerste Rapport neergelegde aanbevelingen en anderzijds een aantal nieuwe suggesties bevatte die van belang zouden kunnen zijn bij een zorgvuldige invulling vanwege Nederland van de activiteiten van het Decennium, is in dit Derde Rapport voor een andere opzet gekozen.

De ontwikkelingen en feitelijke stand van zaken ten aanzien

van suggesties en aanbevelingen zoals indertijd in het Eerste en Tweede Rapport opgenomen, zijn in Bijlage 1 bij dit Derde Rapport te vinden.

Het Derde Rapport als zodanig, zal ingaan op de activiteiten die de Nederlandse overheid in de ogen van de CAVV zou kunnen ondernemen in het kader van het Decennium van het Internationaal Recht.

Daarnaast heeft de Commissie gemeend om, evenals in de voorgaande Rapporten, een aantal meer beschouwende opmerkingen te moeten maken van algemene aard omtrent voortgang, inhoud en afronding van het Decennium.

2. Algemeen

Evenals in het Tweede Rapport betreurt de Commissie dat nog steeds geen concreet plan ter afronding van het VN Decennium van het Volkenrecht voorligt; er zijn nog onvoldoende aanwijzingen voor een goede en succesvolle afronding.

De Commissie is dan ook van mening dat Nederland in de Zesde Commissie van de VN thans zou moeten aangeven op welke wijze het Decennium nader zou kunnen worden ingevuld. Daarbij is de Commissie van mening dat, gelet op de bijzondere positie en verantwoordelijkheid, Nederland zich bij deze standpuntbepaling met name moet laten leiden door de eisen die een adequate voorbereiding van een (eventuele) afsluitende conferentie in 1999 en de daarbij in te brengen onderwerpen met zich meebrengt. Hierbij moet het in de ogen van de Commissie gaan om onderwerpen die ook op langere termijn van essentieel belang kunnen worden geacht voor de internationale betrekkingen en de ontwikkeling van het volkenrecht. De CAVV stelt verder vast dat tevens een zekere relatie met de verdragen van 1899 en 1907 aanwezig dient te zijn.

In dit verband ondersteunt de Commissie de pogingen van de Nederlandse regering te komen tot een aanpassing van het Verdrag inzake de bescherming van culturele eigendommen ten tijde van gewapende conflicten (Haags Verdrag van 1954).

De Commissie is verder van mening dat het onderwerp van de bescherming van het milieu ten tijde van gewapende conflicten dat tijdens de komende Algemene Vergadering in de speciale werkgroep van de Zesde Commissie aan de orde zal komen, mogelijkerwijze een onderwerp is waar Nederland initiatieven kan nemen in een toekomstige fase.

De Commissie blijft van mening dat in het kader van het Decennium meer nadruk zal moeten worden gelegd op een daadwerkelijke implementatie van volkenrechtelijke normen in de nationale wetgeving. Met name ontwikkelingslanden dienen hierbij technische bijstand te ontvangen. Het benadrukken van implementatie zal bijdragen aan een grotere acceptatie van en respect voor volkenrechtelijke beginselen en normen. De Nederlandse Regering dient e.e.a. in de Zesde Commissie te benadrukken.

3. Suggesties en mogelijke onderwerpen

Gelet op bovenstaande algemene uitgangspunten en voorwaarden

waaraan de voorbereiding van een (eventuele) afsluitende conferentie in 1999 en de daarbij in te brengen onderwerpen zijdens Nederland zou moeten voldoen, acht de Commissie het thans niet opportuun onderwerpen als wapenbeheersing en ontwapeningsrecht, alsmede het ruimterecht in te brengen in discussies terzake van een meer concrete invulling van het Decennium van het Internationaal Recht.

Wel is de Commissie van mening dat Nederland tijdens de komende bijeenkomst van de Zesde Commissie naar voren dient te brengen dat bij de voorbereiding van het geplande UN Congress of International Law (1995) rekening wordt gehouden met het betrekken van vertegenwoordigers uit het internationale bedrijfsleven als speciale categorie deelnemers. Ook dient de mogelijkheid te worden geboden dat de te behandelen onderwerpen in kleiner verband aan de orde kunnen worden gesteld, zodat niet uitsluitend plenaire zittingen gaan plaatsvinden. Tenslotte wijst de Commissie op de noodzaak dat met name juristen uit derde wereldlanden in staat zullen worden gesteld aan het congres deel te nemen.

Voor wat betreft de toekomstige advisering van de CAVV inzake het Decennium van het Internationaal Recht, is de Commissie van mening dat zij zich vooral dient te concentreren op onderwerpen waar de Nederlandse Regering zich sterk voor zou moeten maken en die tevens voldoen aan de in par. 2. genoemde voorwaarden.

In dit verband meent zij dat het onderwerp van de geschillenbeslechting wellicht geschikt is. Hierbij zou kunnen worden nagegaan welke verbeteringen ten opzichte van reeds bestaande mechanismen en procedures denkbaar zijn en op welke wijze gekomen kan worden tot een grotere aanvaarding van de verplichte rechtsmacht.

In het licht van bovenstaande wijst de Commissie op de bijeenkomst die in het kader van het Permanente Hof van Arbitrage (PHA), 10 - 11 september, te 's-Gravenhage heeft plaatsgevonden. Zij stelt voor, mede aan de hand van de resultaten van deze bijeenkomst, die gewijd was aan het functioneren van het instituut arbitrage in het kader van het PHA, een definitief besluit te nemen omtrent een mogelijk advies over de vraag welke aanpassingen en verbeteringen mogelijk zijn.

Bijlage 1

Stand van Zaken Lopende Projecten

Stand van zaken met betrekking tot lopende projecten.

I. Wetenschappelijke wereld

Het initiatief te komen tot een Nederlandstalig Handboek Volkenrecht onder redactie van de hoogleraren Schermers, Vierdag en Soons zal niet worden voortgezet. Wel zullen de voorbereidingen inzake een aantal volkenrechtelijke colloquia doorgaan. In 1995 zal een ruimterechtconferentie worden georganiseerd, gevolgd door bijeenkomsten over internationaal zeerecht, economisch recht, humanitair (oorlogs)recht, milieurecht en mensenrechten. Steeds zal het aspect van de geschillenbeslechting centraal staan. De Nieuwsbrief Volkenrecht van het TMC Asser Instituut zal aandacht besteden aan de mogelijkheden die aan Nederlandse universiteiten bestaan om volkenrechtelijke keuzevakken te volgen.

II. Periodieke publicaties

Thans wordt uitvoering gegeven aan het project om gedurende een vijftal jaren 30 universitaire instellingen in de derde wereld van een abonnement op de Netherlands International Law Review (NILR), het Netherlands Yearbook of International Law (NYIL) en het Leiden Journal of International Law (LJIL) te voorzien. De subsidie hiervoor is verstrekt door het Ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking. Het tweede speciale nummer van het LJIL gewijd aan het Decennium komt medio dit jaar beschikbaar. Het Nederlands Juristen Blad (NJB) zal regelmatig aandacht geven aan de jurisprudentie van het IGH. De pogingen om een Asian Yearbook of International Law op de markt te brengen, hebben succes gehad; binnenkort zal het tweede nummer verschijnen. Ook dit project is mede dankzij financiële steun van het Ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking tot stand gekomen.

III. Verenigingen

De Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht heeft gemeend vooralsnog geen prijs in te moeten stellen voor een scriptie of proefschrift op het terrein van een van de hoofddoelstellingen van het Decennium. Het plan om in het kader van de International Law Association (ILA) een werkgroep van circa 20 jonge wetenschappers samen te stellen om een aantal toekomstgerichte studies op het terrein van het volkenrecht te

verrichten, is nog niet opgestart i.v.m. gebrek aan financiële middelen. Verder zijn geen bijzondere verenigingsactiviteiten te melden.

IV. Overheid

Het door Nederland geïnitieerde project om in het kader van de Raad van Europa te komen tot een uitgave van de statenpraktijk van de lidstaten op het gebied van de statenopvolging en erkenning, verloopt volgens planning. Inmiddels heeft een aantal vergaderingen van deskundigen plaatsgevonden om te kijken op welke wijze de toegang tot gegevens omtrent eerdergenoemde statenpraktijk kan worden verbeterd. Pogingen om in de Zesde Commissie van de Algemene Vergadering het Permanente Hof van Arbitrage (PHA) een prominentere plaats te geven, hebben ertoe geleid dat in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) van dit jaar een verzoek is gedaan het PHA als waarnemer toe te laten.

De Nederlandse regering heeft de initiatieven van de huidige Secretaris-Generaal van het PHA tot reactivering en actualisering van Hof en Internationaal Bureau bij diverse gelegenheden gestimuleerd. Zo heeft in september 1993 een PHA seminar inzake geschillenbeslechting plaatsgevonden, waar de vraag centraal stond of in de verdragen van 1899 en 1907, mede in het licht van een mogelijke conferentie in 1999, nog aanknopingspunten zouden kunnen worden die een verdere uitbouw en ontwikkeling van geschillenbeslechtingsmechanismen, alsmede een rol voor het PHA hierbij, rechtvaardigen. In dit verband heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken besloten een onderzoek te laten verrichten naar de in recente interstatelijke arbitrages toegepaste procedurevoorschriften.

Het initiatief dat Nederland in het kader van de UNESCO heeft genomen om te komen tot een herziening van de Haagse Conventie van 1954 inzake bescherming van culturele goederen ten tijde van gewapende conflicten, verloopt voorspoedig. In mei jl. is hiertoe in de Uitvoerende Raad een Nederlands/Italiaanse ontwerpresolutie aangenomen.

Onder Nederlands voorzitterschap is op 5, 6 en 7 juli een expertbijeenkomst in Den Haag gehouden, waaraan 25 landen hebben deelgenomen. Deze bijeenkomst heeft de basis gelegd voor verdere besluitvorming in de UNESCO met het oog op het formuleren van (inhoudelijke) aanpassingen van het Verdrag.

bs

Bijlage 2

Financiële ondersteuning van een aantal lopende projecten

1. Subsidiëring van projecten in het kader van het VN Decennium van het Internationaal Recht
 - a) Subsidie Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking (Speciaal Programma steun) inzake abonnementen Netherlands International Law Review, Netherlands Yearbook of International Law en Leiden Journal of International Law ad fl. 49.500,--
 - b) Subsidie Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking inzake Leiden Journal of International Law t.b.v. speciale nummer inzake geschillenbeslechting (1993) ad fl. 10.000,--;
 - c) Doelbijdrage Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking inzake het Asian Yearbook of International Law ad fl. 50.000,--;
 - d) Doelbijdrage Ministerie van Buitenlandse Zaken inzake Congres AAA ad fl. 4000,--;
 - e) Versterking en aanpassing van de Haagse Conventie ter bescherming van culturele eigendommen in tijden van gewapend conflict; subsidie zijdens het Ministerie van WVC ad fl. 50.000,--;
 - f) Financiële bijdrage Ministerie van WVC in het kader van UNESCO studie naar toepassing en implementatie van de 1954 Conventie ad fl. 30.000,--.
 - g) Doelbijdrage Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht (Werkgroep Ruimterecht) door Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking terzake voorbereidingen Space Law Conference 1995 ad. fl. 15.000,--.
 - (h) Speciaal Programma Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking; Samenwerkingsprogramma RU Groningen, RU Leiden, Universiteit van Buenos Aires en TMC Asser Instituut (1993) ad fl. 35.000,--.

2. Subsidiëring van programma's met langere looptijd en relevantie v.w.b. het VN Decennium
 - a) Doelbijdrage zijdens het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking t.b.v. PHA Conferentie 1993 ad. fl. 207.000,--;
 - b) Ondersteuning Ministerie van Buitenlandse Zaken van het External Program Hague Academy of International Law (1993) ad fl. 259.634,--.

Bijlage 3

**SAMENSTELLING COMMISSIE VAN ADVIES
INZAKE VOLKENRECHTELIJKE VRAAGSTUKKEN**

Voorzitter:

Prof. mr A.H.A. Soons

Secretariaat:

Mr H.A.M. von Hebel
Dr G.J. Tanja

Leden:

Prof. jhr dr F.A.M. Alting von Geusau
Prof. mr M. Bos
Prof. mr Th.C. van Boven
Mr P. van Dijk
Prof. mr. C. Flinterman
Prof. mr F. Kalshoven
Prof. mr Ko Swan Sik
Prof. mr R.H. Lauwaars
Mr G.W. Maas Geesteranus
Mr W.C. van Manen
Prof. dr H. Meijers
Mr P. Peters
Prof. mr. W. Riphagen
Prof. mr H.G. Schermers
Prof. dr J.W. Schneider
Prof. dr W.D. Verwey
Prof. mr E.W. Vierdag
Prof. dr P.J.I.M. de Waart
Prof. dr K.C. Wellens

Adviserend lid:

Mr A. Bos